

Bestuurlijke samenvatting

(Afvval)waterbeheer
Maas en Mergelland

WATERPLAN MAAS EN MERGELLAND 2018-2022

Bestuurlijke samenvatting

WATERPLAN MAAS EN MERGELLAND 2018-2022

Inhoudsopgave

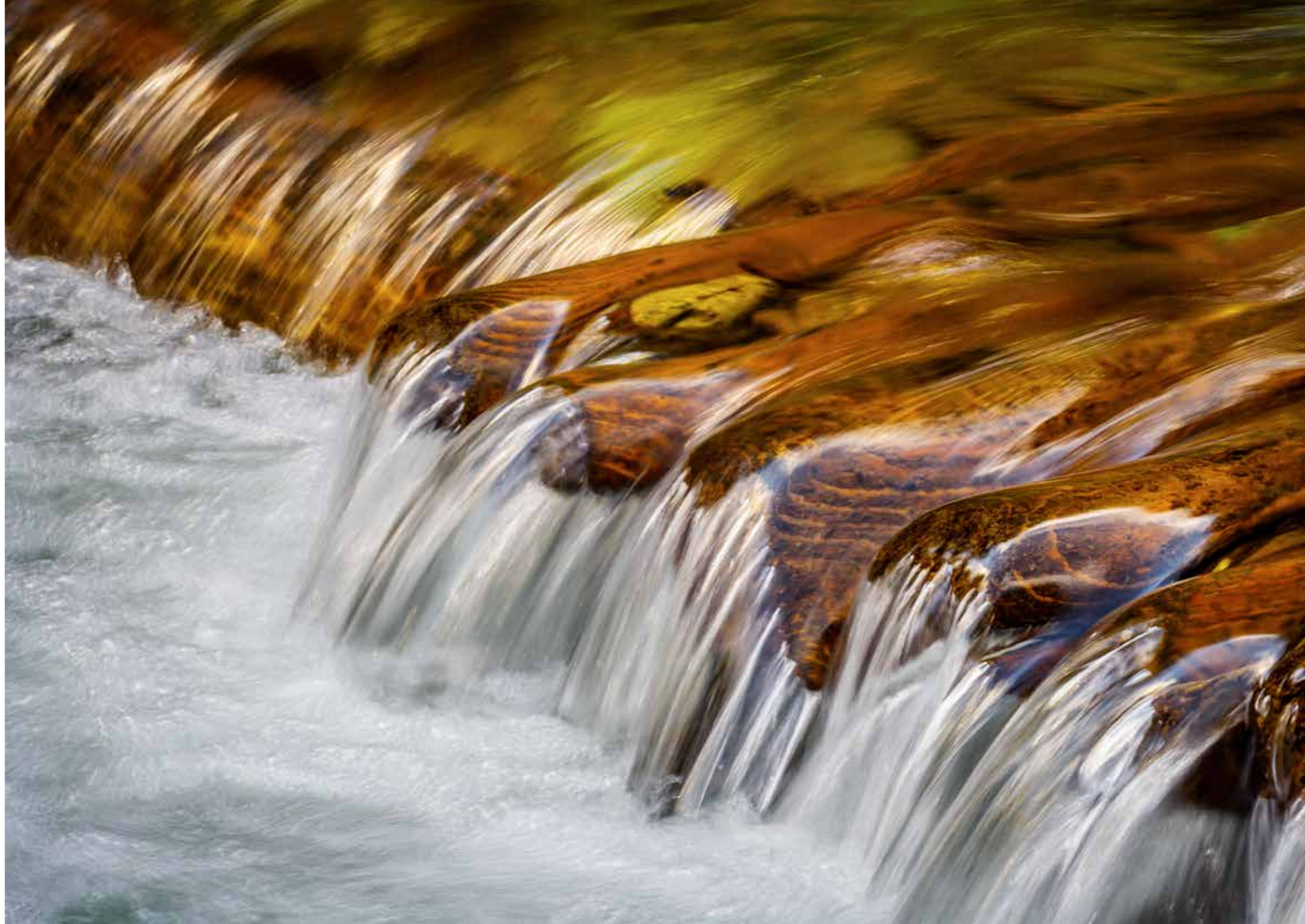
- Pag. 4. Waterplan voor Maas en Mergelland
- Pag. 6. Visie waterketen lange termijn, de stip op de horizon
- Pag. 8. Even terugkijken
- Pag. 10. Ambities / speerpunten
- Pag. 13. Wat hebben we nodig?
- Pag. 14. Actieprogramma

1. Waterplan voor Maas en Mergelland

Dit Waterplan is een vervolg op het (afval)waterbeleidsplan "Heuvellands (afval)water gestroomlijnd" van 2013. We zijn inmiddels bijna vijf jaar verder. De acties zijn grotendeels uitgevoerd en onze ambities zijn gegroeid. Daarom is het tijd om een nieuw Waterplan vast te stellen voor de periode 2018-2022. Wij, als

- Gemeente Eijsden-Margraten (25.000 inwoners)
- Gemeente Gulpen-Wittem (15.000 inwoners)
- Gemeente Maastricht (121.000 inwoners)
- Gemeente Meerssen (19.500 inwoners)
- Gemeente Vaals (9.800 inwoners)
- Gemeente Valkenburg aan de Geul (17.000 inwoners)
- Waterschap Limburg (WL)
- Waterschapsbedrijf Limburg (WBL)
- NV Waterleiding Maatschappij Limburg (WML)

hebben daarom gezamenlijk en in samenwerking dit Waterplan Maas en Mergelland opgesteld.

Wij willen tegen redelijke kosten een goede waterketen bieden aan de inwoners van de regio Maas en Mergelland. Dit doel werken we uit in dit Waterplan Maas en Mergelland en de 6 Gemeentelijke Rioleringsplannen.

Dit plan gaat over de waterketen, het geheel van voorzieningen voor inzameling, transport en zuivering van afvalwater en de raakvlakken met drinkwater en oppervlaktewater. Drinkwater, omdat hoe we omgaan met ons afvalwater invloed heeft op de drinkwaterbronnen die we moeten beschermen. Oppervlaktewater, omdat dit via overstorten, regenwater-uitlaten en de lozing van gezuiverd afvalwater vanuit de afvalwaterketen wordt beïnvloed.

2. Visie waterketen lange termijn, de stip op de horizon

We willen voldoende en gezond drinkwater, dat voor iedereen bruikbaar is en duurzaam wordt verbruikt. Hiervoor is het belangrijk dat het grond- en oppervlaktewater schoon is, want dit is de bron van ons drinkwater. En er moet voldoende water zijn, zodat we altijd drinkwater kunnen leveren. Na gebruik van het drinkwater ontstaat afvalwater. Dit afvalwater houden we gescheiden van ander afvalwater, zoals afvloeiend hemelwater en overtollig grondwater. Alle bruikbare componenten (mineralen, energie, schoon water) in het afvalwater gebruiken we. Wat we niet kunnen hergebruiken, brengen we (lokaal) in het milieu terug, na eventueel lokaal behandeld te zijn. Reststromen die dan nog overblijven, zuiveren we waarna ze in het milieu worden gebracht. De zuiveringsinstallatie werkt hierbij volgens de best beschikbare technieken, waarbij zo min mogelijk reststoffen overblijven en op energiegebied zelfvoorzienend is.

Gemeente, waterschap en perceeleigenaar hebben in de waterketen een gedeelde verantwoordelijkheid. Niet al het hemelwater wordt via buizen afgevoerd. We vinden het belangrijk dat schoon hemelwater zoveel mogelijk infiltreert. Als dat niet kan, wordt het bovengronds aangeboden en zoveel mogelijk via het oppervlak afgevoerd naar plaatsen waar het geen schade berokkend. Er komen dan soms grote hoeveelheden water op straat, dat hoort erbij. De ruimtelijke ordening en de hemelwaterzorg raken steeds meer 'verweven'. De eigenheid van het heuvellandschap speelt hierin een belangrijke rol omdat water nu eenmaal naar het laagste punt stroomt. Door optimaal gebruik te maken van de openbare én particuliere ruimte zijn we goed in staat om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen. De particuliere ruimte is nodig om te infiltreren waar dat kan. Onderdelen van de openbare ruimte krijgen dubbele functies, bijvoorbeeld door ook water te bergen in een groenstrook.

Water in de grond is een natuurlijk verschijnsel dat we zoveel mogelijk op een natuurlijke manier willen laten functioneren. Nieuwe hinder wordt voorkomen en op langere termijn is bestaande hinder weggenomen. Onze beken, sloten, vijvers en andere oppervlaktewateren verbinden het Maas en Mergelland. Het schone en gezonde water zorgt ervoor dat onze inwoners en de natuur met plezier kunnen leven aan het water. Hiernaast worden grote hoeveelheden water afgevoerd door onder andere de beken en rivieren. Door slim te sturen en bergingsgebieden goed te gebruiken, kan dit ook ten tijde van zware en langdurige neerslag zonder schade.

Wij voeren de zorg voor de waterketen zó uit dat de volksgezondheid wordt beschermd, een goede leefomgeving wordt bevorderd en schade aan het milieu wordt voorkomen. Hiervoor bestaat al een omvangrijk stelsel aan voorzieningen, dat we goed beheren. Waar nodig leggen we nieuwe voorzieningen aan. We houden de kosten van dit alles zo laag mogelijk en werken waar mogelijk en zinvol samen, met elkaar, maar mogelijk ook met andere partijen. Daardoor is onze kwetsbaarheid laag en de kwaliteit hoog.

3. Even terug kijken

De afgelopen jaren werkten we volgens het beleidsplan “Heuvelands (afval)water gestroomlijnd, beleidsplan (afval)waterbeheer 2013-2017. Onze samenwerking hebben we vastgelegd in een lichte gemeenschappelijke regeling (LGR). WML is daar via een samenwerkingsovereenkomst aan verbonden. In 2015 zagen we dat de in het Bestuursakkoord Water 2011 afgesproken besparingen (“minder meer”) in onze regio ruimschoots zijn behaald. Door de visitatiecommissie onder leiding van Karla Peijs zijn we dan ook als koploper gekwalificeerd. De actielijst met 30 acties bleek te ambitieus. Het is beter om minder projecten te benoemen en die goed uit te voeren, dan een lange lijst waarvan we een deel niet kunnen oppakken. Toch hebben we in de samenwerking belangrijke zaken aangepakt zoals het uitvoeren van een stresstest en het op orde brengen van de data, zodat we de basisrioleringsplannen (BRP) konden laten opstellen.

Bij deze BRP'n voor Heugem-Limmel en zuiveringskring Wijlre is de invloed van klimaatverandering onderzocht en zijn maatregelen uitgewerkt. Daarbij is gebruikt gemaakt van de nieuwste digitale 3D technieken. Hiermee is het een innovatief BRP geworden. Het ontbrak vaak aan capaciteit om na het uitvoeren van onderzoek door te pakken, afspraken vast te leggen en de resultaten te implementeren. We hebben een krachtige samenwerking opgezet waarin we elkaar kennen en begrijpen. Het vertrouwen groeit. Deze samenwerking gaan we deze periode verder uitbouwen om kosten te besparen, kwaliteit te verbeteren en onze kwetsbaarheid te verminderen.

4. Ambities / speerpunten

De algemene doelstelling is een goedwerkende, robuuste waterketen die leidt tot helder en schoon water, droge voeten en een goed en duurzaam leefmilieu. We onderscheiden bij de ambities de thema's klimaatadaptatie, duurzaamheid, goede leefomgeving en samenwerking.

Ambities klimaatadaptatie

De laatste jaren is gebleken dat regenbuien steeds zwaarder worden. Onze ambities op dit thema zijn:

- We geven burgers en bedrijven de eigen verantwoordelijkheid die ze hebben voor de verwerking van hemelwater afkomstig van eigen perceel.
- We bereiken onze inwoners en bedrijven via meerdere sporen: eerste spoor is uitleg en communicatie, tweede spoor is ondersteuning en het derde spoor is dwang middels een verordening.
- Ondergrondse rioolbuizen leggen we aan op het afvoeren van 'standaard'-hoeveelheden water. Grote hoeveelheden regenwater verwerken we bij voorkeur bovengronds.
- Het meer bovengronds afvoeren en verwerken van hemelwater vraagt om een andere inrichting van de openbare ruimte.
- We maken de openbare ruimte 'watergereed'.

- Overheden kunnen niet garanderen dat er geen wateroverlast is, wel dat ze hun best doen om wateroverlast te voorkomen of te verminderen.
- Door de hellingen hebben we soms last van afstromend hemelwater vanuit het landelijk gebied. De waterketen en het watersysteem is onze gedeelde verantwoordelijkheid, samen zorgen we daarvoor. Toch blijkt het lastig om tot een oplossing te komen voor deze overlastlocaties. We spreken daarom als principe af dat stedelijk water wordt 'geregeld' door de gemeenten, landelijk water door het waterschap.

Ambities duurzaamheid

Duurzaamheid is belangrijk omdat we de volgende generaties niet willen opzadelen met de negatieve gevolgen van keuzes die we nu maken. We hebben daarom de volgende ambities:

- We zien afvalwater als potentiële bron van nuttige grondstoffen, energie en water.
- We streven naar doelmatige ontvlechting van hemelwater, grondwater en stedelijk afvalwater.
- We zijn gesprekspartner voor andere vakgebieden binnen alle organisaties.
- We maken per situatie een afweging tussen vervangen en relinen en het afkoppelen van verhard oppervlak.

Ambities goede leefomgeving

Bij het zorgen voor een goede leefomgeving gaat het om aandacht voor grondwater, oppervlaktewater (vijvers, sloten, beken) en alle andere aspecten die een belangrijke rol spelen bij een goede leefomgeving. We hebben de volgende ambities:

- Het bewustmaken van burgers en bedrijven van de eigen verantwoordelijkheid met betrekking tot de verwerking van grond- en hemelwater op het eigen perceel.
- We houden zicht op veranderingen in grondwaterstanden met behulp van een grondwatermeetnet, zodat we weten wat er gebeurt.
- We ondersteunen onze inwoners bij grondwaterproblemen.
- Een goede waterkwaliteit heeft onze continue aandacht.
- We brengen de gevolgen van het gebruik van bestrijdingsmiddelen tot een aanvaardbaar niveau.
- Om wateroverlast vanuit oppervlaktewateren te voorkomen, creëren we voldoende waterberging en bouwen niet op risicolocaties.
- Grensoverschrijdend water is en blijft een aandachtspunt.
- Wij beschermen de drinkwaterbronnen gezamenlijk.

Ambities samenwerking

We hebben een goed lopende samenwerking opgezet en willen deze verder uitbouwen. We hebben de volgende ambities:

- Samenwerking is maatwerk en heeft kwetsbaarheidsvermindering, kwaliteitsverhoging en kostenbesparing tot doel.
- Samenhang tussen (afval)waterketen en watersysteem is het vertrekpunt voor samenwerking, gemeenten, waterschap/WBL en WML zijn hierin gelijkwaardige partners.
- Maas en Mergelland is voor ons het primaire samenwerkingsverband in de waterketen.
- We zien het beheren van de riolering als een taak voor Maas en Mergelland.
- Door werkzaamheden voor elkaar uit te voeren, kunnen we specialiseren, waardoor de kwaliteit omhoog gaat en de kwetsbaarheid wordt verlaagd.
- Deze vorm van samenwerken laten we geleidelijk groeien, door de komende tijd regelmatig op dezelfde locatie te werken.
- We maken ruimte om in te spelen op ontwikkelingen en problemen die we tegenkomen.

De algemene doelstelling is een goedwerkende, robuuste waterketen die leidt tot helder en schoon water, droge voeten en een goed en duurzaam leefmilieu. We onderscheiden bij de ambities de thema's klimaatadaptatie, duurzaamheid, goede leefomgeving en samenwerking.

5. Actieprogramma

De komende jaren focussen wij ons op enkele thema's die voor ons hele samenwerkingsverband belangrijk zijn en waarbij we inspelen op onze ambities en speerpunten: samenwerken, meten-data-rekenen, klimaatadaptatie, goede leefomgeving en de relatie met onze inwoners en bedrijven. Daarvan hebben we de eerste twee verder uitgewerkt omdat die het belangrijkste zijn voor de verdere samenwerking.

Formaliseren van het samenwerken

Om optimaal gebruik te maken van de voordelen van samenwerken, brengen we die een stap verder en formaliseren we ze. Daarvoor gaan we periodiek een vaste dag bij elkaar zitten om gebruik te maken van elkaars specialismen, lokale problemen aan elkaar voorleggen en te sparren. Regelmatig bespreken we de nieuwe ontwikkelingen en de waarde daarvan voor ons als Maas en Mergelland. De hele regio wordt daar beter van. De geraamde kosten, voor programmasturing, werkruimte en ondersteuning zijn geraamd op € 100.000 per jaar.

Meten-data-rekenen

Goede metingen en gegevens zijn van essentieel belang voor het onderbouwen van (investerings)beslissingen. Het als elke partij afzonderlijk uitvoeren van het databeheer is niet efficiënt. Het is bij uitstek een taak die in samenwerking kan worden gedaan, waarbij we de lokale verbinding waarborgen. Daarom willen we voor Meten-Data-Rekenen (MDR) een medewerker aanstellen. De databeheerder zorgt voor eenduidigheid en actualiteit. De geraamde kosten bedragen € 100.000 per jaar. Voor 2018 is een bedrag geraamd van € 50.000 omdat we dan moeten opstarten.

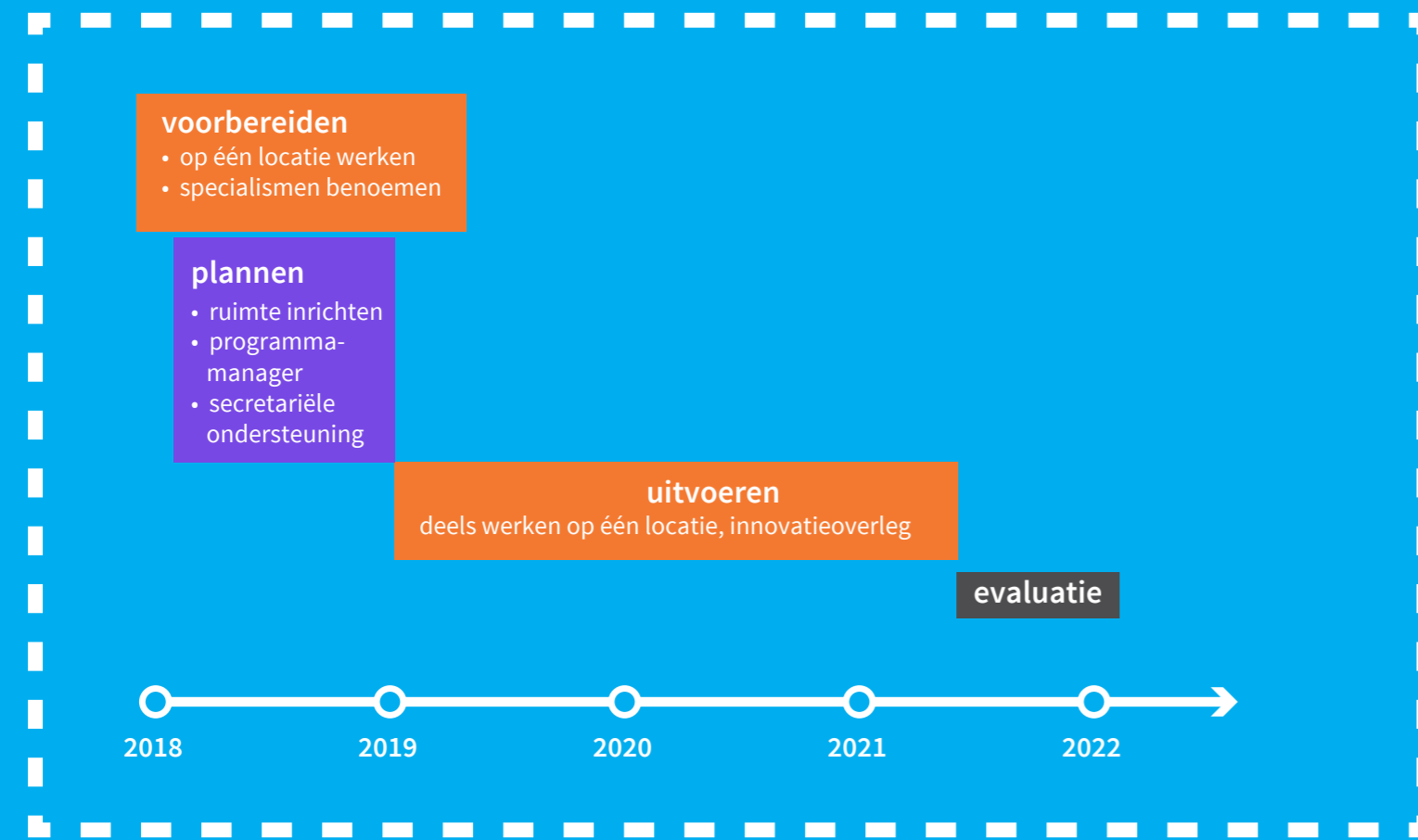
Overige acties

Ook gaan we op het gebied van klimaatadaptatie, het verdergaand samenwerken binnen het beheer en de relatie met onze inwoners en bedrijven projecten oppakken. Daarvoor stellen we jaarplannen op die we voorleggen aan de stuurgroep. Bij klimaatadaptatie is het belangrijk dat we andere afdelingen die werken in de openbare ruimte betrekken om in alle plannen voldoende ruimte voor water te krijgen. We voeren de 'no-regret-maatregelen' uit die voortkomen uit de Basisrioleringsplannen uit 2017 voor zuiveringskring Wijlre en Heugem-Limmel. Onze waterketen moeten we goed beheren, want dat draagt bij aan een goede leefomgeving. We gaan ook op praktisch vlak meer samenwerken zodat we van elkaars specialismen profiteren.

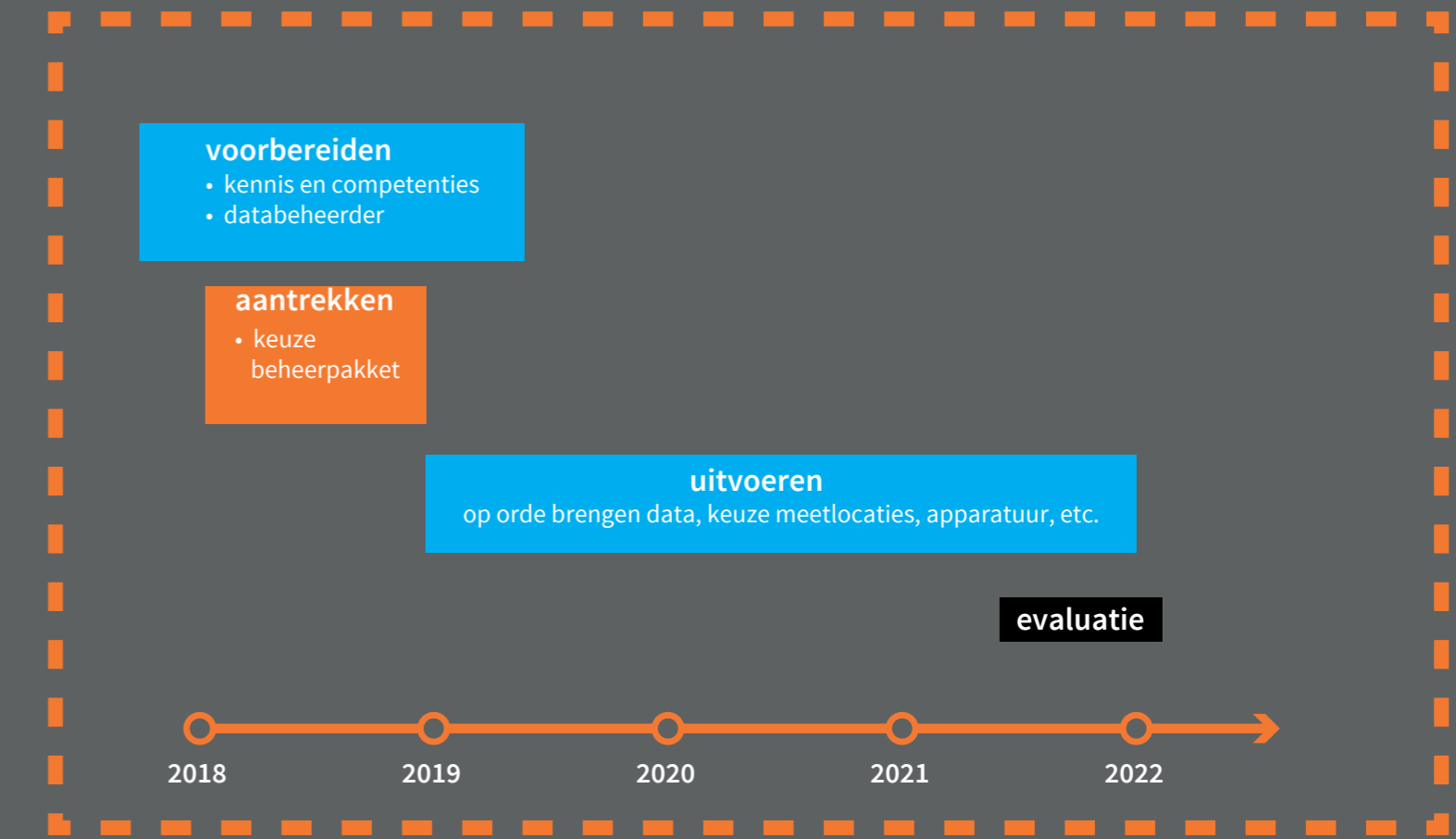
Omdat we als (gemeentelijke) organisaties en inwoners/bedrijven een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben voor de waterketen, is het nodig om inwoners/bedrijven ook te informeren over de verantwoordelijkheden en verplichtingen als het gaat om met name hemelwater en grondwater. We stellen daar een communicatieplan voor op. Ook ontwikkelen we een toolbox waarin onder andere voorbeelden zitten over hoe de eigen verantwoordelijkheid kan worden gepakt. Met deze acties brengen we focus aan en intensiveren we de samenwerking zodat we voor inwoners en bedrijven in onze regio de volksgezondheid beschermen, zoveel mogelijk zorgen voor droge voeten en een goede leefomgeving. En dat alles met een goede kwaliteit en tegen de laagst mogelijke kosten.

ACTIELIJN SAMENWERKEN

ACTIELIJN METEN-DATA-REKENEN

**Dit is een uitgave van de samenwerking
(afval)waterbeheer Maas en Mergelland**

Dennis Spronk - Eijsden-Margraten
 Wiel Dumoulin - Gulpen-Wittem
 Gerard Wijnands - Maastricht
 Victor Dinjens - Meerssen
 Monique Pakbier - Meerssen
 Noël van de Leij - Vaals
 Maurice Mommers - Valkenburg aan de Geul
 Roger Hoofs - NV Waterleiding Maatschappij Limburg
 Wiel Pakbier - Waterschap Limburg
 Ron Schols - Waterschapsbedrijf Limburg

Elwin Leusink - Sweco
 Wouter van Riel - Sweco
 Karst Jan van Esch - Sweco

Copyright Samenwerking (afval)waterbeheer Maas en Mergelland, augustus 2017

